

bevezetésével próbálkoztunk az ágazat gondjain változtatni. 1985-ben javult a termelési lehetőség, a piaci helyzet.

A VII. ötéves tervben mennyiségi növekedést nem terveztünk. Fő célunk: a térség göngyölegellátásának biztosítása mellett az épületszerkezet és ragasztott váltótalpa termelésének fokozása a térségi együttműködés bővítése.

Hártó János

A FELSŐTISZAI EFAG AKÁCTERMESZTÉSÉRŐL

A Felsőtisza EFAG területén a természet szűkmakúán osztotta áldásait. Állományviszonyait a gyenge termőhelyek túlsúlya következtében az elegyetlen kultúrák határozzák meg. Közel 60%-át alkotja állományainak az akác, a nyár és erdeifenyő. A FEFAG létének a meghatározója a két gyorsan növő lombfaj, az akác és a nyár. A nyár a főfajaink értéksorrendjében a leggazdaságosabban termelhető fafaj hazánkban. Gazdaságunk területeinek sajnos csak 10%-át borítja. Az erdővel borított területből az akác viszont 43%-ot képvisel, de értékben már „keveset” terem.

A területi és fatömegadatok összevetéséből az derül ki, hogy a területileg 78% mag eredetű akácállományhoz csak 70% fatömeg, 22% sarjeredetűhöz 30% fatömeg tartozik. Tehát a sarjállományok nagyobb fatömeget produkálnak. Ez is azt indokolja, hogy a FEFAG akácállományainak megítélésében el kell térni az országos átlagtól.

Ezt bizonyítják *Keresztesi akadémikus* 30 évvel ezelőtt a felújítási módokra beállított technológia-kísérletei. E szerint az *Ófehértó 2/F* erdőrészben

2,— ha magcsemetével felújított terület	280 m ³ /ha
2,— ha vékony gyökérről felújított terület	280 m ³ /ha
2,— ha vastag gyökérről felújított terület	279 m ³ /ha
2,— ha tuskó sarjról felújított terület	292 m ³ /ha

fatömeget produkált. A lábon felmérés adatainak, és a letermelés során a választékok értékrendjének összehasonlítása még hátra van, de már sejthető, hogy ami igaz az országos átlagra és a gyengébb akáctermőhelyekre, az nem igaz a Nyírség Erdőgazdasági Tájra, mely az akác fafaj termesztésének egyik optimuma. A táblázat arról tanuskodik, hogy az elmúlt három évtizedben fokozatosan csökkentek az erdőgazdaság akácállományai. Az is megállapítható, hogy az utolsó 20 év alatt az akác-sarj-állományok az itt jogosan elvárható 8—10%-os területi arányról 1—2%-ra csökkentek.

Sajnos a szakmai előírások túlzott tisztelete, a sarj vonatkozásában belénk nevelt idegenkedés eredményezte, hogy a sarjaztatás a gazdaságilag indokolt szint alá süllyedt. Az utóbb 20 évben csak kényszerből sarjaztattunk. Az aknás, lövedékes területek mellett a meredek oldalak, a szabdalt területek, vagy azok a minimális nagyságú területek kerültek ebbe az üzemmódba, ahol az SZ—100-as gépek tuskózási és forgatási lehetősége korlátozott volt.

A sarjaztatás helytelen megítélését 1984-ben korrekció alá vettük. Erre a lépésre azért is kényszerültünk, mert meggyőződésünk, hogy akácosaink jó egyharmadán kiváló genetikai értékű állományok, állományrészek találhatók. A nemesítési munka során ezekre az állományokra támaszkodtunk.

Az első lépcsőben a legjobb állományokból 400 ha magtermelő állományt jelöltünk ki. Ez az akác által elfoglalt területnek 1,6%-a. Ezek az erdőrészek

Akác törzsfák Gúton, a szacsvai kerületben

**A FEFAG AKÁCÁLLOMÁNYAINAK TERÜLETI, FATÖMEG ÉS
KOROSZTÁLY VISZONYAI**

TERÜLET	Korosztályok					Összesen:	
	1—10	11—20	21—30	31—40	41—		
Mag	ha	3600	6324	5016	3840	980	19 760
	%	14	25	20	15	4	78
Sarj	ha	650	336	2184	2010	360	5 540
	%	2	1	9	8	2	22
Összesen:	ha	4250	6660	7200	5850	1340	25 300
	%	16	26	29	23	6	100
FATÖMEG							
Mag	Br. em ³	68	630	846	550	215	2 309
	%	2	19	26	17	6	70
Sarj	Br. em ³	12	46	383	416	94	951
	%	1	2	12	13	2	30
Összesen:	Br. em ³	80	676	1229	966	309	3 260
	%	3	21	38	30	8	100

zömében a gúthi erdészet (Nyiradony, Nyiracsád község) községhatáraiban vannak, az akáctermesztés optimumában.

Jelenleg a generatív szaporításhoz szükséges országos akácmagszükséglet 2/3-át a NMI által „kiválasztott” kategóriába sorolt erdőrészekből gyűjtjük. A felsorolt községhatárban lévő állományok: törzs MÁ, szelektált MÁ, és azonosított MÁ kategóriába történő minősítést kaptak. A gyűjtést a *Marjai-féle*, alomból történő gyűjtési technológiával végezzük.

Ezek az állományok — mivel 30—45 év közöttiek — még 20 évig biztosítják akácmagból az országos szükségletet. Ha ezentúl is ezzel a technológiával kell biztosítani a vetőmagot, akkor a 15—30 éves korosztályokból is kell állományokat kijelölni. E rendkívüli genetikai értékű, idősebb állományokat az értékmegőrzés végett — a mag felszedése után — sarjaztatással kívánjuk felújítani.

A fiatalabbakat a „magfa” kijelölése után egy negatív szelekciónak, gyéritésnek vetjük alá. Itt is elvégezzük a mag gyűjtését, hogy a gyérités utáni elit állomány magja ne keveredjen. Az idegen pollentől való elszigetelést sajnos ezekben az akácömbökben nem tudjuk megoldani.

Az állományok minősítésével — magtermelő állományok kijelölésével — egyidőben az egyedi szelekciót is végrehajtottuk, és a kijelölt törzsfák vegetatív szaporítását gyökérdugványról megkezdtük. A gúthi erdészetnél a baktai erdészeti üzemigazgatóságon műszakiakból igen szorgalmas nemesítő gárda dolgozik. Ismervén a törzsfákat és azt az aranybányát, melyből a tovább-szaporítás elindult, meg vagyok győződve, hogy fogunk még találkozni a baktai és gúthi szelekciókkal.

Az akác vegetatív szaporítása mellett 1986—87-ben új úton is el kívánunk indulni. Baktalórántházán magtermelő plantázsokat létesítünk a saját és a környező államok nemesített szaporítóanyagára alapozva.

Dr. Szemerédy Miklós